

ข้าราชการ

เข้าผู้รับใช้แผ่นดินหรือผู้รับใช้นักการเมือง

อนันต์ ดาไลดม

นายกสมาคมพืชสวนแห่งประเทศไทย

20 มิถุนายน 2559

เมื่อวันที่ 8 มิถุนายน 2559 ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ได้มีคำพิพากษาคัดสินจำคุกนายชูชีพ หาญสวัสดิ์ อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และนายวิทยา เทียนทอง อดีตเลขาธิการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในคดีทุจริตการจัดซื้อปุ๋ยอินทรีย์เพื่อช่วยเหลือเกษตรกร คนละ 6 ปี ซึ่งเป็นข่าวครึกโครมที่สื่อมวลชนได้เสนอติดต่อกันมาหลายวัน คดีนี้เกิดขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2545 กว่าศาลจะตัดสินพิพากษาลงโทษท่านทั้งสอง ต้องใช้เวลาถึง 15 ปี ซึ่งนับว่าเป็นระยะเวลาที่ยาวนานพอสมควร คนอาจจะไม่ทราบหรือถ้าทราบก็อาจจะลืมไปแล้ว แต่สำหรับผมที่ได้ติดตามเรื่องนี้มาโดยตลอด โดยเฉพาะในสมัยที่ดำรงตำแหน่งเป็นประธานคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 ผมได้ทำการตรวจสอบเรื่องนี้ โดยได้เชิญอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตรในขณะนั้น คือ นายอภิชาติ พงษ์ศรีหดุลชัย มาให้ข้อมูล ต่อผมเองและต่อคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา ซึ่งผมยังจำเหตุการณ์ที่นายอภิชาติ พงษ์ศรีหดุลชัย ได้มาพบผมได้เป็นอย่างดี

สำหรับในมุมมองของผม ในฐานะที่เคยเป็นผู้ใต้บังคับบัญชาของคุณชูชีพ หาญสวัสดิ์ ในขณะที่ท่านดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ผมดำรงตำแหน่งรองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และต่อมาได้ย้ายไปดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมวิชาการเกษตร ได้มีโอกาสทำงานใกล้ชิดกับคุณชูชีพ หาญสวัสดิ์ ทั้งการติดตามไปราชการในต่างประเทศ และในประเทศ ซึ่งคุณชูชีพ หาญสวัสดิ์ ได้เรียกผมเข้ามาหาหรือบ่อยครั้ง

ก่อนที่ผมจะรู้จักคุณชูชีพ หาญสวัสดิ์ และได้ทำงานร่วมกับท่าน ผมเคยคิดว่า คุณชูชีพเป็นคนดี และมีภาพลักษณ์ภายนอกที่คนส่วนใหญ่อาจจะไม่ชอบท่านมากนัก แต่เมื่อได้ทำงานใกล้ชิดกับท่าน ความรู้สึกและมุมมองของผมได้เปลี่ยนแปลงไปโดยสิ้นเชิง จากสิ่งที่ผมได้สัมผัส เช่น

1. เมื่อคุณชูชีพ หาญสวัสดิ์ มาดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ผมสังเกตเห็นว่า จะมีข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ของกระทรวงพาณิชย์ เช่น คุณสมพล เกียรติไพบูลย์ ปลัดกระทรวงพาณิชย์ อธิบดีของหลายกรมจากกระทรวงพาณิชย์ มาเยี่ยมเยียนและร่วมรับประทานอาหารกลางวันกับท่านรัฐมนตรีชูชีพหลายครั้ง เพราะก่อนที่ท่านจะมาเป็นรัฐมนตรีกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ท่านเคยดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์มาก่อน แสดงให้เห็นว่า สมัยที่ท่านอยู่ที่กระทรวงพาณิชย์ ท่านได้รับความรัก ความเคารพจากข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ของกระทรวงพาณิชย์ เพราะถึงแม้ว่าท่านจะไม่ได้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีกระทรวงพาณิชย์อีกแล้ว ท่านผู้ใหญ่เหล่านั้นก็ยังมาเยี่ยมเยียนท่านอยู่

2. จากกระแสสังคม หรือจากสื่อมวลชนต่างๆ ในขณะนั้น ผมคิดว่าภาพลักษณ์จากการมองข้างนอกที่มีต่อคุณชูชีพ หาญสวัสดิ์ ไม่ค่อยเป็นที่ยอมรับของสังคมเท่าไร แม้แต่ผมเองก็รู้สึกเช่นนั้น แต่เมื่อผมได้ทำงานร่วมกับท่านในฐานะที่เป็นผู้ใต้บังคับบัญชา ในขณะที่ท่านดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มุมมองและความรู้สึกของผมก็เปลี่ยนไป เพราะตัวตนที่แท้จริงของคุณชูชีพ หาญสวัสดิ์ เป็นผู้ที่ให้เกียรติข้าราชการ ยอมรับฟังความคิดเห็น แต่ท่านเป็นคนพูดน้อย พูดไม่เก่ง เหมือนนักการเมืองทั่วไป ตรงไปตรงมา ทำให้ดูเหมือนว่าท่านเป็นคนดี แต่นี่คือความจริงใจของคุณชูชีพ หาญสวัสดิ์

3. คุณชูชีพ หาญสวัสดิ์ ไม่ชอบให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเลี้ยงดู เอาอกเอาใจ หรือที่เรียกว่าประจบสอพลอ ผมมีโอกาสติดตามท่าน เดินทางไปราชการต่างจังหวัด รวมทั้งการเดินทางไปต่างประเทศสองครั้ง ครั้งแรกได้เดินทางไปนครเชียงใหม่ เพื่อไปเป็นประธานทำพิธีเปิดห้างสรรพสินค้า Super Brand Mall และครั้งที่ 2 ได้ติดตามท่านรัฐมนตรีที่ได้ไปกับคณะของท่านนายกรัฐมนตรี พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ ที่เมืองกวางโจว และกรุงปักกิ่ง ประเทศจีน ซึ่งทั้งสองครั้ง ผมได้อยู่ใกล้ชิดกับท่านมาก รู้ว่าท่านเป็นคนง่าย ๆ โดยเฉพาะเมื่อเดินทางไปกรุงปักกิ่ง ประเทศจีน ผมได้มีโอกาสไปพักที่บ้านพักรับรองของกรุงปักกิ่งที่เป็นสถานที่พักรับรองแขกบ้านแขกเมือง ก็คือที่ตู้เอียวไถ่ ในฐานะผู้ติดตามรัฐมนตรี เมื่อเสร็จภารกิจแล้วก็กลับที่พักรับรอง ท่านได้ชวนผมออกไปที่ยานชุมชนของกรุงปักกิ่ง ผมขอให้เพื่อนที่เป็นทูตเกษตรประจำกรุงปักกิ่งมารับ พาไปดูสถานที่ขายของเก่า เพราะท่านชอบดูของเก่า เช่น นาฬิกาโบราณ เครื่องปั้นดินเผาของประเทศจีน ท่านก็เดินไปเรื่อยๆ ไม่มีพิธีรีตองอะไร เสร็จแล้วก็ไปทานอาหารที่ร้านเล็กๆ สั่งเบียร์มาดื่มคนละแก้ว เพราะท่านไม่ชอบดื่มเหล้า แต่สูบบุหรี่จัด หลังจากทานอาหารเสร็จ ท่านก็จ่ายเงินเอง ไม่ยอมให้เราจ่าย หลังจากนั้นก็ไปร้านขายเสื้อผ้าที่เป็นผ้าไหมและผ้าแพรของประเทศจีน ท่านเลือกเสื้อผ้าที่มีกระเป๋าทันหน้าอกทั้งชายและหญิง ค่อนข้างหายาก ระหว่างที่ไปกับท่านในช่วงนั้น จึงรู้ว่าท่านเป็นคนง่าย ๆ ไม่ชอบผู้ติดตาม ไม่มีพิธีรีตอง ไม่ชอบให้ลูกน้องเลี้ยง นี่คือความประทับใจ

4. ช่วงที่ผมเป็นรองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และต่อมาได้ย้ายไปเป็นอธิบดีกรมวิชาการเกษตร ท่านให้เกียรติเป็นกันเองเป็นอย่างมาก และที่สำคัญคือ คุณชูชีพ หาญสวัสดิ์ ไม่เคยสั่งการหรือมีท่าทีที่จะให้ผมเสนอโครงการที่จะเอื้อผลประโยชน์ให้แก่ท่านแต่อย่างใด จึงกล่าวได้ว่า ในช่วงที่ท่านเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และผมรับราชการอยู่ในช่วงนั้น ผมทำงานอย่างมีความสุข ไม่มีความกดดัน สามารถทำงานแสดงฝีมือ ความรู้ความสามารถได้อย่างเต็มที่ ถ้ามีอะไรผิดพลาดก็เป็นเพราะผม แต่ไม่ใช่โดยการสั่งการของท่านรัฐมนตรีชูชีพ หาญสวัสดิ์

หลังจากที่ผมลาออกจากราชการ เพื่อไปลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อปี พ.ศ. 2544 และต่อมาได้รับการเลือกตั้งจากสมาชิกวุฒิสภาในคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา ให้ดำรงตำแหน่งประธานคณะกรรมการชุดนี้ ในช่วงนี้เรื่องราวของการจัดซื้อปุ๋ยอินทรีย์เพื่อช่วยเหลือเกษตรกร เสนอโดยกรมส่งเสริมการเกษตรก็ปรากฏเป็นข่าวขึ้น คณะกรรมการได้มีมติรับเรื่องนี้ไว้พิจารณา และได้เชิญอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตรในขณะนั้น คือ นายอภิชาติ พงษ์ศรีหดุลชัย มาให้ข้อมูลแก่คณะกรรมการ จากข้อมูลเอกสารที่ได้รับพบว่า การขออนุมัติซื้อปุ๋ยอินทรีย์เพื่อช่วยเหลือเกษตรกร มีการดำเนินการโดยรวบรัด มีการผลักดันโดยผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับท่านรัฐมนตรีชูชีพ ได้เสนอเรื่องโดยกรมส่งเสริมการเกษตร และให้ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยเป็นผู้ได้รับอนุมัติจัดหาปุ๋ยอินทรีย์ โดยมีกลุ่มบุคคลเป็นผู้ดำเนินการ โดยชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยเป็นผู้ค้ำประกัน

แต่เมื่อปรากฏข่าวและมีข้อมูลส่อไปทางทุจริต มีการย้ายนายอภิชาติ พงษ์ศรีห
ดุลชัย ออกจากกรมส่งเสริมการเกษตร และแต่งตั้งให้นายชวาลวุฒิ ไชยนุวัติ ไป
รักษาการในตำแหน่งอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร เพื่อให้ไปเลิกสัญญา กับบริษัทเอกชน
ในการจัดซื้อปุ๋ยอินทรีย์ดังกล่าว จนนำไปสู่การฟ้องร้อง และกรมส่งเสริมการเกษตรชนะ
คดี สามารถยกเลิกสัญญาได้ แต่บริษัทคู่สัญญาที่ไปกู้เงินจากธนาคาร โดยชุมนุม
สหกรณ์ฯ เป็นผู้ค้ำประกัน และไม่สามารถชำระเงินคืนให้แก่ธนาคารได้ ผลสุดท้ายชุมนุม
สหกรณ์ฯ ในฐานะผู้ค้ำประกัน อาจจะต้องเป็นผู้ชดใช้เงินจำนวนดังกล่าวให้แก่ธนาคาร
ชะตากรรมของคุณชูชีพ หาญสวัสดิ์ จึงเกิดจากความร่วมมือของฝ่ายนักการเมืองที่อยู่
ข้างตัวท่าน ร่วมกับส่วนราชการคือกรมส่งเสริมการเกษตร ดำเนินการด้วยความชะล่าใจ
มีช่องโหว่ที่สามารถทำการตรวจสอบได้มากมาย ละเลยกฎระเบียบ เพียงแต่ต้องการ
ผลประโยชน์จากการเสนอโครงการโดยอาศัยเกษตรกรเป็นเครื่องมือ ทำให้ท่านต้องได้รับ
ชะตากรรมในฐานะรัฐมนตรีฯ ตามคำพิพากษาของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรง
ตำแหน่งทางการเมือง

ส่วนกรมส่งเสริมการเกษตร การเสนอโครงการนี้ โดยอธิบดีและรองอธิบดีคนหนึ่ง ที่มีส่วนทำให้เกิดความเสียหายต่อชื่อเสียงและภาพลักษณ์ของกรมส่งเสริมการเกษตร อยู่ระหว่างขั้นตอนในการดำเนินคดี ในฐานะที่เป็นผู้เสนอโครงการ ชะตากรรมจะเป็นอย่างไรก็ไม่รู้ แต่สิ่งสำคัญคือ ท่านได้มีส่วนสร้างความเสียหายต่อภาพลักษณ์และต่อชื่อเสียงของกรมส่งเสริมการเกษตร ร่วมกันกระทำการทุจริตเพื่อสนองต่อนักการเมือง เพียงเพื่อประโยชน์ของนักการเมืองและเพื่อความก้าวหน้าของตนเอง โดยอาศัยเกษตรกรเป็นเครื่องมือ ในฐานะที่เคยเป็นข้าราชการกรมส่งเสริมการเกษตร ซึ่งถึงแม้จะได้ออกมาจากกรมส่งเสริมการเกษตรเป็นระยะเวลามากกว่า 20 ปี จะรู้สึกเศร้าใจและเสียใจเสมอ เมื่อได้ทราบข่าวว่ามีอธิบดีที่บางท่านได้เข้ามาช่วยมาเป็นอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร หรืออธิบดีที่เติบโตมาจากกรมส่งเสริมการเกษตรได้เสนอโครงการเพื่อตอบสนองต่อนักการเมือง ไม่ว่าจะเป็นโครงการปุ๋ยอินทรีย์ โครงการผักสวนครัวรั้วกินได้ โครงการศูนย์เพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ และโครงการอื่นๆ ที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่องบประมาณแผ่นดิน เสียหายต่อภาพลักษณ์และเกียรติภูมิขององค์กรที่ได้ปรากฏมาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 เป็นต้นมาถึงปัจจุบัน

ข้าราชการ “ข้าซึ่งเป็นผู้กระทำการให้แก่พระเจ้าแผ่นดิน ข้าราชการ คือ ข้าของแผ่นดิน” แต่ในความหมายของคนที่เหล่านี้ คำว่าข้าราชการ คือ “ข้า ผู้รับใช้นักการเมือง”
